

ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์
ในช่วงสถานการณ์ COVID -19

A relationship between financial ratio to the profitability
for Commerce banks the period of COVID -19

นางสาวรัตยา จันทร์ทองน้อม

สาขาการเงินและการธนาคาร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Rattaya Junthongnim

E-Mail: yingyai_kiku@hotmail.com

Department of Finance and Banking, Master of Business Administration,

Ramkhamhaeng University, Thailand.

Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่จำนวน 5 แห่ง ตั้งแต่ปี 2559-2564 ไตรมาส 3 โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลาคือช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด19 และช่วงที่เกิดสถานการณ์โควิด 19 โดยทำการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยแบบพหุ (Multiple Linear Regression)

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด19 อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อัตราส่วนอัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม(LTA) อัตราส่วนเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) ขณะที่หลังเกิดวิกฤติสถานการณ์โควิด19 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่อัตราส่วนอัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์

รวม (LTA) อัตราส่วนเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) และอัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมต่อรายได้รวม(SITR)

คำสำคัญ: ความสามารถในการทำกำไร,อัตราส่วนทางการเงิน,ธนาคารพาณิชย์

Abstract

This independent study examines the relationship between financial ratio to the profitability for Commerce banks the period of COVID -19. The objective is to study the profitability of Thai commercial banks. which is a quantitative research using quarterly data of 5 large commercial banks from 2016 to 2021, using financial ratios for the third quarter. Profitability is divided into 2 periods the period before the Covid-19 situation. and during the time of the COVID-19 situation. by analysis with multiple linear regression.

Result shows that factors related to the profitability of commercial banks before the Covid-19 statistical significantly. These are loan to total assets ratio (LTA), net investment to total assets ratio (STA), interest income to total income ratio (IITR). While after the Covid-19 crisis Factors that are significantly related to the bank's profitability. These include the Loan to Total Assets Ratio (LTA), Net Investments to Total Assets Ratio (STA), Interest Income to Total Income Ratio (IITR), and Fee Income Ratio (SITR).

Keywords: profitability, financial ratio, commercial bank

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในช่วงเดือนธันวาคมของปี 2563 เนื่องจากความรุนแรงของการระบาดที่สูงขึ้น ทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยมีการหดตัวตามเศรษฐกิจโลกรายได้ของประชาชนและภาคธุรกิจปรับตัวลดลง และส่งผลกระทบต่อไปถึงผลการดำเนินงานธุรกิจในระบบธนาคารพาณิชย์ ทั้งด้านความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าที่มีการปรับตัวลดลงทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้าน

การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นที่น่าสนใจว่าอัตราส่วนทางการเงินใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร โดยงานวิจัยฉบับนี้จะทำการศึกษาถึงความสามารถในการทำกำไรจากอัตราส่วนกำไรสุทธิของธนาคาร (Net Profit Margin : NPM) เพื่อวัดความสามารถในการดำเนินงาน อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) เพื่อวัดความสามารถในการทำกำไรต่อเงินลงทุนของผู้ถือหุ้น

และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset : ROA) เพื่อวัดความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ต่อกำไรสุทธิ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในช่วงสถานการณ์ Covid-19 เพื่อวิเคราะห์ถึงผลการดำเนินงานและประเมินศักยภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนและหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 อีกทั้งเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในช่วงก่อนและหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาอัตราส่วนทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนและหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

สมมติฐานของงานวิจัย

อัตราส่วนทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยช่วงก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างธนาคารพาณิชย์ไทย รวมทั้งสิ้น 5 ธนาคาร ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (มหาชน)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาศาสมารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยจะใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลจากงบการเงินแบบรายไตรมาส ตั้งแต่ปี 2559–2564 ไตรมาสที่ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในช่วงก่อนและหลังเกิดสถานการณ์ COVID-19 และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และผู้ที่สนใจลงทุนได้นำไปวางแผนเพื่อตัดสินใจลงทุน

แนวคิดและทฤษฎี

ทฤษฎีการแสวงหากำไรสูงสุด

วศ อุปาติก (2554) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีนี้มีความเห็นว่าการศึกษาระดับจุลภาคของกิจการธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด (maximize profit) เช่นเดียวกับธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งการถือสินทรัพย์ และหนี้สินที่เหมาะสมเพื่อให้ได้กำไรสูงสุดนั้นจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ เช่น สินทรัพย์ที่ธนาคารถืออยู่โดยสินทรัพย์เหล่านี้สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ (earning assets) ได้แก่ เงินให้กู้ยืม และการลงทุนในหลักทรัพย์ ประเภทต่าง ๆ
2. สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non-earning assets) ได้แก่ เงินสดสำรองตามกฎหมาย (required reserve)

และเงินสดสำรองส่วนเกิน (excess reserve) ซึ่งจะต้องดำรงเงินสดสำรองตามที่กฎหมายกำหนด

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำกำไร

วิกรานต์ เฟือกมกง (2564) ได้อธิบายว่ารายได้ของธนาคารพาณิชย์ก็เหมือนกับธุรกิจอื่นทั่วไปที่ต้องการแสวงหารายได้รายได้ของธนาคารส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมการให้บริการด้านต่างๆ กับธุรกิจและบุคคลทั่วไปประกอบด้วยรายได้ที่สำคัญ 2 ประเภท

1. รายได้ดอกเบี้ยและส่วนลดรับ (Interest and Discount Received) ประกอบด้วยดอกเบี้ยรับที่สำคัญคือ ดอกเบี้ยเงินกูเบิกเกินบัญชีดอกเบี้ยเงินให้กู้ ดอกเบี้ยและส่วนลดตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารอื่น และดอกเบี้ยเงินลงทุนในหลักทรัพย์ เป็นต้น

2. รายได้ค่าธรรมเนียมรับ (Commission Received) การให้บริการแก่ลูกค้าในด้านต่างๆ ธนาคารจะคิดค่าตอบแทนเรียกว่า ค่าธรรมเนียมจากการโอนเงิน ค่าธรรมเนียมจากการออกหนังสือค้ำประกันค่าธรรมเนียมจากการรับรองตัวแลกเงิน ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บเงินตามตัวค่าธรรมเนียมในการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตและค่าธรรมเนียมอื่นๆ เช่น ค่าปรับเช็คคืน และค่ารับรองเช็ค เป็นต้น

รายได้ดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์นั้นมีความสำคัญต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ซึ่งดอกเบี้ยรับและกำไรของธนาคารพาณิชย์มักอยู่ในความสนใจของสาธารณชนและมีการนำตัวเลขดังกล่าวไปเปรียบเทียบกันอยู่เสมอ โดยที่ดอกเบี้ยรับนั้นมีความเชื่อมโยงไปยังผลกำไร รวมถึงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ในการให้สินเชื่อประเภทต่างๆ สอดคล้องกับ วิไลวรรณ, เกตุแก้ว และ นงคินิตย์ (2018) ที่พบว่า อัตราการให้สินเชื่อรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับความสามารถในการทำกำไร ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Abreu & Mendes (2002) ซึ่งอธิบายว่าความสัมพันธ์ที่เป็นบวกดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หากธนาคารมีการปล่อยสินเชื่อ เพิ่มขึ้นจะทำให้ความสามารถในการหา

รายได้และการทำกำไรของธนาคารมากขึ้นเนื่องจากพื้นฐานของธุรกิจธนาคารพาณิชย์คือ การทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินระหว่างผู้ที่มีสินทรัพย์เหลือและต้องการลงทุนกับผู้ที่มีสินทรัพย์ไม่เพียงพอและต้องการสินทรัพย์เพื่อใช้จ่าย ดังนั้น ผลการดำเนินงานที่ดีของธนาคาร นอกจากจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและ ความสามารถของผู้บริหารแล้วยัง เป็นเครื่องชี้ที่แสดงให้เห็นถึงความเติบโตก้าวหน้าของธนาคารอีกด้วย การบริหารงานเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับกำไร สูงสุดนั้นสามารถวัดได้จากผลประกอบการในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นอัตรากาไรสุทธิ (ROA) อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) (วิไลวรรณ, เกตุแก้วและณรงค์นิตย์ (2018) สอดคล้องกับ นันทา, ลัทธพร (2018) ที่ได้อธิบายว่าความสามารถในการหารายได้และการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ นั้นสามารถวัดได้จากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เช่นกัน จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นว่าตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์นั้นสามารถสามารถวัดได้จาก อัตราส่วนทางการเงินที่เป็นตัวชี้วัด ความสามารถในการทำกำไร คืออัตรากาไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE)

แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์งบการเงิน

การวิเคราะห์งบการเงิน อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์ (2554) ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ เนื่องจากงบการเงินแสดงถึง ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงิน ในอดีต ซึ่งช่วยให้ผู้มีส่วนได้ สามารถประเมินผลการ บริหารและผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมที่องค์กรมีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลจากงบการเงินมา ประยุกต์ใช้ร่วมกับปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ในการคาดการณ์ผลการดำเนินงาน กระแสเงินสด มูลค่ากิจการ เพื่อประกอบการ ตัดสินใจด้านการลงทุน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้ใช้ข้อมูลงบการเงินต้องทำการวิเคราะห์งบการเงินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ใน การที่จะให้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการ

การวิเคราะห์งบการเงินจึงหมายถึง “กระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของ กิจการใดกิจการหนึ่งจากงบการเงินของกิจการนั้น พร้อมทั้งนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาประกอบการตัดสินใจต่อไป”

เพชร ชุมทรัพย์ (2546) การวิเคราะห์งบการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ เบื้องต้นก่อนที่จะตัดสินใจเลือกลงทุนรวมกิจการ หรือปล่อยสินเชื่อ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานและ ปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นและเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ผู้วิเคราะห์งบการเงินจะ ทราบถึงปัญหา และข้อเท็จจริงจากงบการเงินได้ จำเป็นต้องใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ โดยพิจารณาจากงบการเงินเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ซึ่งปัจจุบันมีเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน มากมาย เช่น

-การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เป็นการเปรียบเทียบรายการในงบดุลและ งบกำไรขาดทุนตั้งแต่สองรายการโดยนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างรายการ

-การวิเคราะห์โครงสร้างงบการเงิน (Common-size Analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่นำรายการในงบดุลและงบกำไรขาดทุนมานำเสนอในรูปของร้อยละหรือเรียกว่าอัตราส่วนตามแนวดิ่ง แล้วทำให้เป็นโครงสร้างของงบการเงินว่าแต่ละรายการเป็นส่วนใดส่วนหนึ่ง

-การวิเคราะห์การเจริญเติบโตหรือแนวโน้ม (Trend Analysis) เป็นการวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลในงบดุลและงบกำไรขาดทุนตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยนำมาเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าซึ่งทำให้เห็นการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของรายการต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาที่นำมาเปรียบเทียบ

แนวคิดการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน กุลภัทรา สิโรตม (2549) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ความมั่นคงของบริษัทโดยอาศัย ข้อมูลจากงบการเงินจะทำให้ผู้ลงทุนสามารถประเมินศักยภาพและมูลค่าของกิจการได้อย่างดี

กฤษฎา เสกตระกูล (2556) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) ของธนาคารพาณิชย์ มีความแตกต่างจากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของธุรกิจประเภทอื่นเนื่องจากโครงสร้างงบการเงินของธนาคารพาณิชย์มีลักษณะที่แตกต่างจากธุรกิจทั่วไป การใช้เครื่องมือและการวิเคราะห์จึงมีหลักการที่ควรพิจารณาเป็นการเฉพาะ โดยอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงินของธนาคารพาณิชย์สามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. อัตราส่วนด้านสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

สภาพคล่อง หมายถึง ความสามารถของกิจการในการชำระหนี้ระยะสั้น ซึ่งมีรายการที่สำคัญได้แก่ เงินฝากที่ลูกค้านำมาฝากกับธนาคาร (Deposits) เงินฝากที่ธนาคารได้จากลูกค้ามักถูกนำไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆโดยเฉพาะรายการเงินให้กู้ยืมหรือสินเชื่อ กาดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์อยู่บนสมมติฐานที่ว่า ลูกค้าของธนาคารจะไม่เรียกหรือถอนเงินฝากกลับคืนพร้อมๆกัน (กรณีที่ธนาคารมีความมั่นคงเป็นปกติ) ดังนั้นในระยะสั้นๆ เมื่อลูกค้าโดยทั่วไป มาถอนเงินฝากธนาคารมีสภาพคล่องเพียงพอที่จะให้ลูกค้าถอนเงินได้

2. อัตราส่วนด้านคุณภาพสินเชื่อ (Loan Asset Quality Ratios)

ธนาคารพาณิชย์มีการดำเนินธุรกิจหลักคือการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และเพิ่มกำไร ของธนาคารพาณิชย์ การตรวจสอบคุณภาพสินเชื่อจะทำให้เกิดความมั่นใจในการบริหารงานเพื่อสร้างรายได้และกำไรของธนาคาร และเนื่องจากสัดส่วนของเงินทุนที่จมอยู่ในสินเชื่อนี้ ยังสัมพันธ์กับสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ การทราบคุณภาพสินเชื่อจะช่วยให้ประเมินได้ว่า ธนาคารจะมีรายได้มากน้อยเพียงใด

3. อัตราส่วนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Management Efficiency Ratios)

เป็นอัตราส่วนที่ใช้ในการประเมินว่าธนาคารมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด โดยขึ้นกับนโยบายของธนาคารและการดำเนินงานภายใน เช่น อัตราส่วนค่าใช้จ่าย ต่อรายได้ ที่บ่งบอกความสามารถของกิจการในการควบคุมค่าใช้จ่าย หรืออัตราส่วนรายได้รวมต่อ บุคคลากร ล่งบอกถึงประสิทธิภาพของพนักงานว่าสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ธนาคารได้มากน้อย เพียงใด หากธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานดี ก็จะส่งผลต่อรายได้และกำไรที่มากขึ้น

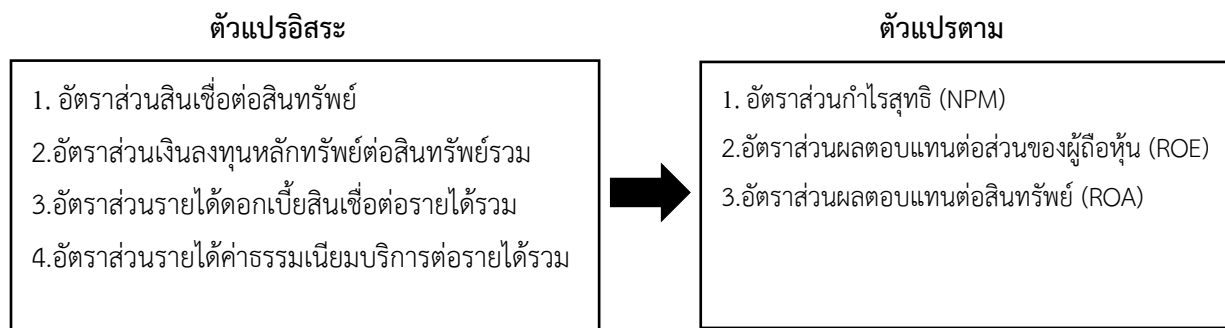
4. อัตราส่วนด้านความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

เป็นอัตราส่วนที่ใช้ประเมินความสามารถในการทำกำไรของธนาคารโดยอัตราส่วนที่นิยมใช้วัดคืออัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนกำไรสุทธิ

5. อัตราส่วนด้านความเพียงพอของเงินทุน (Capital Adequacy Ratios)

การมีเงินทุนที่เพียงพอส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์เนื่องจากทำให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหน้าที่ของธนาคาร อย่างไรก็ตามการที่ธนาคารมีเงินกองทุนมากพอนั้นก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อความสามารถในการทำกำไร ผลดีคือธนาคารมีความมั่นคงและก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อกลุ่มลูกค้าในการทำธุรกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ธนาคารสามารถสร้างรายได้ได้เพิ่มขึ้นขณะที่ผลเสียคือ ธนาคารมีเงินทุนที่ต้องดำรงไว้เป็นเงินกองทุนทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ในการลงทุนหรือปล่อยสินเชื่อเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ธนาคารได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีส่วนแบ่งตลาดของสินทรัพย์ 5 อันดับแรกซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และมีความสำคัญต่อระบบการเงินในประเทศไทยได้แก่ (1) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (2) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) (3) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (4) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (5) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary data) โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบตารางการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องทำการศึกษา ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์โดยแบ่งการกลุ่มของข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ออกเป็น 2 ช่วงเวลาคือช่วงก่อนเกิดวิกฤติโควิด 19 ปี 2559-2562 และช่วงที่เกิดวิกฤติโควิด 19 ปี 2563-2564ไตรมาส 3 โดยเก็บข้อมูลจากรายงานงบการเงินของธนาคาร

พาณิชย์ รวมระยะเวลา 5 ปี 9 เดือน เป็นจำนวนทั้งหมด 23 ไตรมาส ซึ่งข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูล แบบ Panel Data โดยเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) ในการวิเคราะห์ตัวแปร อิสระและตัวแปรตามทุกตัว
2. วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นการวัดค่าความสัมพันธ์ขั้นต้น ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดโดยค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าน้อยกว่า .09 จึงสามารถสรุปได้ว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระที่เกิดขึ้นในการวิเคราะห์การถดถอย
3. ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยการตรวจสอบเงื่อนไขนี้จะตรวจสอบโดยใช้ค่าสถิติ คือ Tolerance และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ถ้าหากค่า Tolerance ของตัวแปร เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรเป็น อิสระจากกัน แต่ถ้าค่าใกล้ ศูนย์แสดงว่าเกิดปัญหา Multicollinearity และ ค่า Variance Inflation Factor หากมีค่าใกล้ 10 มาก แสดงว่าระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระในสมการการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้นมีมาก
4. ทดสอบสมมติฐานงานวิจัย วิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple Regression) โดยเริ่มจากวิเคราะห์ 4 ตัวแปรอิสระ ต่อ ตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้วิธีแบบจำลองปัจจัยคงที่ (fixed effect model) และแบบจำลองเชิงสุ่ม (random effect model) เพื่อเลือกแบบจำลอง ที่เหมาะสมกับข้อมูลระหว่าง fixed effect model หรือ random effect model โดยสามารถใช้การทดสอบทางสถิติโดยวิธี Hausman test โดยมีสมมติฐานหลักคือ Random Effect model และสมมติฐานรองคือ fixed effect model ถ้าผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานหลักควรทำการประมาณค่าแบบจำลองในรูปแบบ Random Effects ถ้าผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ควรทำการประมาณแบบจำลองในรูปแบบ Fixed Effects

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเบื้องต้นโดยพิจารณาข้อมูลตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin : NPM) พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 17.30 มีอัตรากำไรสุทธิต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 10.04 และมีอัตรากำไรสุทธิสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 22.35 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 2.78 อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Assets : ROA) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.14 มีอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.43 และมีอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 1.67 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.28 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9.82 และมีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 3.66 และมีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 14.36 โดยมีส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 2.38 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระ ได้แก่ อัตราส่วนสินเชื่อบริษัทต่อสินทรัพย์รวม (Loan On Total Asset: LTA) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 68.32 มีอัตราส่วนสินเชื่อบริษัทต่อสินทรัพย์รวมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 58.72 และมีอัตราส่วนสินเชื่อบริษัทต่อสินทรัพย์รวมสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 83.38 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 6.41 อัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม (Security On Total Assets: STA) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 13.71 มีอัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 3.60 และมีอัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวมสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 23.85 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 6.39 อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวม (Interest Income On Total: IITR) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 62.18 มีอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 41.59 และมีอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวมสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 76.04 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 10.49 อัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมบริการต่อรายได้รวม (Service Income on Total: Revenue: SITR) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 18.72 มีอัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมบริการต่อรายได้รวมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 13.07 และมีอัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมบริการต่อรายได้รวมสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 29.22 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 2.89

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัย พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า 0.9 หรือ ต่ำกว่า -0.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่า ไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระที่เกิดขึ้นในการวิเคราะห์การถดถอย

3. การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ระหว่างตัวแปรอิสระเมื่อตัวแปรตามคือ NPM ROA และ ROE ทำการประเมินค่า Variance Inflated Factor (VIF) พบว่ามีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มากกว่า 0.1 ดังนั้นตัวแปรอิสระของทั้ง 2 แบบจำลองไม่พบปัญหา Multicollinearity จากงานวิจัยของ (Hair et al. (1995) อ้างอิงในงานวิจัยความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานผ่าน CAMELS ANALYSIS กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยช่วงก่อนและหลังวิกฤตการณ์การเงินโลกปี 2008

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินของธนาคารพาณิชย์กับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) สามารถสร้างแบบจำลองถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ได้ดังนี้
$$NPM = -7.1980 + 0.1790 LTA + 0.2659 STA + 0.1195 IITR + 0.1044 SITR - 2.4948 \text{ Dummy}$$
 จากการพิจารณาค่า R-squared พบว่าแบบจำลองสามารถอธิบายค่า NPM ได้ 36.58% เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นช่วงก่อนวิกฤตโควิดและช่วงเกิดวิกฤตโควิด ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง พบว่า ช่วงก่อนวิกฤตโควิด อัตราส่วนสินเชื่อบริษัทต่อสินทรัพย์รวม (Loan On Total Asset: LTA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin :NPM) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ขณะที่ช่วงเกิดวิกฤตโควิด ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราส่วนสินเชื่อบริษัทต่อสินทรัพย์รวม มีค่าไม่ต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม (Security On Total Assets: STA) ในช่วงก่อนวิกฤตโควิด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin :NPM) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ขณะที่ช่วงเกิดวิกฤตโควิด ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราส่วนเงินลงทุนใน

หลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม มีค่าไม่ต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวม (Interest Income On Total: IITR) ช่วงก่อนวิกฤติโควิด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin :NPM) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ขณะที่ช่วงเกิดวิกฤติโควิด อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวม (Interest Income On Total: IITR) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนกำไรสุทธิต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

4.2 ทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินของธนาคารพาณิชย์กับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) สามารถสร้างแบบจำลองถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ได้ดังนี้ $ROA = 1.2743 + 0.0177 LTA + 0.0034 STA - 0.0173 IITR - 0.0122 SITR - 0.2712 Dummy$ จากการพิจารณาค่า R-squared พบว่า แบบจำลองสามารถอธิบายค่า ROA ได้ 72.71% อัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม

(Loan On Total Asset: LTA) ในช่วงก่อนวิกฤติโควิดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Assets : ROA) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และช่วงเกิดวิกฤติโควิด อัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 เช่นกัน อัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม (Security On Total Assets: STA) ในช่วงก่อนวิกฤติโควิด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Assets : ROA) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และในช่วงที่เกิดวิกฤติโควิดอัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวม (Interest Income On Total: IITR) ช่วงก่อนวิกฤติโควิด ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวม มีค่าไม่ต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับช่วงเกิดวิกฤติโควิด พบว่า อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยเงินเชื่อต่อรายได้รวม มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Assets : ROA) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

4.3 ทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินของธนาคารพาณิชย์กับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) สามารถสร้างแบบจำลองถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ได้ดังนี้ $ROE = 15.4953 + 0.1175 LTA - 0.0289 STA - 0.1298 IITR - 0.2431 SITR - 2.2624 Dummy$ จากการพิจารณาค่า R-squared พบว่า แบบจำลองสามารถอธิบายค่า ROE ได้ 70.89% อัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม (Loan On Total Asset: LTA) ช่วงก่อนวิกฤติโควิด ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม มีค่าไม่ต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับช่วงเกิดวิกฤติโควิด พบว่า อัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 อัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม (Security On Total Assets: STA) ในช่วงก่อนวิกฤติโควิด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ขณะที่

เกิดวิกฤตโควิดอัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(Return On Equity : ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสินเชื่อต่อรายได้รวม (Interest Income On Total: IITR) ช่วงก่อนวิกฤตโควิด ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสินเชื่อต่อรายได้รวม มีค่าไม่ต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับช่วงเกิดวิกฤตโควิด พบว่า อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสินเชื่อต่อรายได้รวม มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 อัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมบริการต่อรายได้รวม (Service Income on Total: Revenue: SITR) ในช่วงก่อนวิกฤตโควิดมีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และช่วงเกิดวิกฤตโควิด อัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมบริการต่อรายได้รวม ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม มีค่าไม่ต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ภาพรวมกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในช่วงปี 2559-2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตโควิด 19 จะพบว่ากำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์จะมีการเติบโตอยู่ในระดับคงที่แต่ในช่วงปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตโควิด 19 จากการพิจารณากำไรของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบจะพบว่ากำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์อยู่ในระดับต่ำมาก ซึ่งจะเห็นได้จาก อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ปรับตัวลดลงในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 จึงส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ลดลง

เมื่อการระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2563 ระบบการเงินได้มีการปรับตัวทางด้านนโยบายการเงินโดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย กล่าวคือมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับร้อยละ 0.5 ต่อปีซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำมากเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ให้ต่ำลง

จากผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรที่พิจารณาจากอัตรากำไรสุทธิ (NPM) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ อัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม(LTA) อัตราส่วนเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยช่วงก่อนสถานการณ์โควิด19 ปี 2559-2562 อัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม(LTA) อัตราส่วนเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการ

ทำกำไรต่ออัตรากำไรสุทธิ(NPM) ในเชิงบวก ในขณะที่ช่วงหลังสถานการณ์โควิด 19 ปี 2563-2564 อัตรารายได้ต่อดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในเชิงลบ

เมื่อประเมินผลการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่พิจารณาจากอัตรารายได้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ROA พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ อัตรารายได้ต่อสินทรัพย์รวม(LTA) อัตรารายได้ต่อเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตรารายได้ต่อดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ช่วงก่อนสถานการณ์โควิด19 2559-2562 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรที่พิจารณาจากอัตรารายได้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ROAได้แก่อัตรารายได้ต่อสินทรัพย์รวม(LTA) อัตรารายได้ต่อเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ROA และช่วงหลังสถานการณ์โควิด 19ปี 2563-2564 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ROA ได้แก่อัตรารายได้ต่อสินทรัพย์รวม(LTA) และอัตรารายได้ต่อเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตรารายได้ต่อดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ROA

จากผลการวิจัยเมื่อประเมินความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่พิจารณาจากอัตรารายได้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ROE ได้แก่อัตรารายได้ต่อสินทรัพย์รวม(LTA) อัตรารายได้ต่อเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตรารายได้ต่อดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR) อัตรารายได้ต่อค่าธรรมเนียมต่อรายได้รวม(SITR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ช่วงก่อนสถานการณ์โควิด19 2559-2562 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ROE ได้แก่อัตรารายได้ต่อเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) และอัตรารายได้ต่อค่าธรรมเนียมต่อรายได้รวม(SITR) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ROE และช่วงหลังสถานการณ์โควิด 19 ปี 2563-2564 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ROE ได้แก่ อัตรารายได้ต่อสินทรัพย์รวม(LTA) และอัตรารายได้ต่อเงินลงทุนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม(STA) อัตรารายได้ต่อดอกเบี้ยต่อรายได้รวม(IITR)มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรต่ออัตรารายได้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ROE

ทั้งนี้จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาข้อมูลจากงบการเงินจะพบว่าความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์มาจากรายได้ 2 ส่วนคือรายได้จากดอกเบี้ยและรายได้ที่ไม่มีดอกเบี้ย รายได้ดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์มาจากการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักกล่าวคือ เมื่อธนาคารพาณิชย์สามารถปล่อยสินเชื่อได้มากธนาคารจะมีรายได้ดอกเบี้ยซึ่งถือเป็นรายได้หลักเพิ่มขึ้นอัตราผลตอบแทนก็จะดีขึ้นสะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่ดีสอดคล้องกับ วิไลวรรณ,เกตุแก้ว และ นงคินิตย์ (2018) ที่พบว่า อัตราการให้สินเชื่อรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับความสามารถในการทำกำไร ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Abreu & Mendes (2002) ซึ่งอธิบายว่าความสัมพันธ์ที่เป็นบวกดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หากธนาคารมีการปล่อยสินเชื่อ เพิ่มขึ้นจะทำให้ความสามารถในการทำกำไรและการทำกำไรของธนาคารมากขึ้นเนื่องจากพื้นฐานของธุรกิจธนาคารพาณิชย์คือ การทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินระหว่างผู้ที่มีสินทรัพย์เหลือและต้องการลงทุนกับผู้ที่มีสินทรัพย์ไม่เพียงพอและต้องการสินทรัพย์เพื่อใช้จ่าย

แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่นสถานการณ์วิกฤติโควิด 19 เศรษฐกิจตกต่ำส่งผลกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพาณิชย์และยังทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับหนี้ด้วยคุณภาพ เนื่องจากการให้สินเชื่อส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์เป็นการให้สินเชื่อกับธุรกิจในประเทศประกอบกับสถานการณ์อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ส่งผลให้ความสามารถในการหารายได้ของธนาคารลดลง

รายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยมาจากรายได้ค่าธรรมเนียมบริการและรายได้จากการลงทุนถึงแม้ในช่วงที่เกิดวิกฤติธนาคารพาณิชย์จะสามารถปล่อยสินเชื่อได้ลดลงแต่รายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยพยุงรายได้ของธนาคารพาณิชย์ การจัดการรายได้จากการลงทุนในหลักทรัพย์จะทำให้ธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการทำกำไรดีขึ้นเนื่องจากการลงทุนในหลักทรัพย์เป็นการหารายได้ที่ให้ผลตอบแทนสุทธิต่ำกว่าการหารายได้จากสินเชื่อในภาวะที่อัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มลดลง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การที่จะเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของธนาคารในช่วงที่เกิดวิกฤติโควิด19 ธนาคารจึงควรพิจารณาถึงการบริหารจัดการต้นทุนและการบริหารความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อ และเพิ่มการหารายได้จากให้บริการทางการเงินอื่นนอกเหนือจากการให้สินเชื่อเช่น การให้บริการในรูปแบบของ Internet bank หรือรายได้จากการให้บริการที่ปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีรายได้ค่าธรรมเนียมจากการให้บริการเพิ่มมากขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยพบว่าอัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆในงบการเงิน บ่งชี้ถึงผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ทำให้ผู้บริหารสามารถทราบถึงศักยภาพการบริหารงานที่ผ่านมา นำไปสู่การปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อสร้างผลตอบแทนให้กับผู้มีส่วนได้เสีย และบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยภายในของธนาคารเป็นหลัก โดยไม่ได้นำข้อมูลปัจจัยภายนอกมาพิจารณา
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง โดยไม่ได้นำข้อมูลของธนาคารเฉพาะกิจ หรือธนาคารต่างชาติ มาศึกษาด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ได้ผลการศึกษาที่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการศึกษา

ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกใช้อัตราส่วนเพียง 4 อัตราส่วน คืออัตราส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินลงทุนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยต่อรายได้รวม และอัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมต่อรายได้รวม หากมีการศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณาอัตราส่วนทางการเงินอื่นๆ เพื่อใช้ในการวิจัยเพิ่มมากขึ้น เช่น เลือกใช้อัตราส่วนสภาพคล่อง

อัตราส่วนโครงสร้างของต้นทุน เนื่องจากอาจจะได้ผลการวิจัยที่แตกต่างหรือสามารถ อธิบายผลการวิจัยได้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นเพียงปัจจัยภายในของธนาคารพาณิชย์ อาจไม่สะท้อนความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ได้ครอบคลุมทุกด้าน ในการทำการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรนำปัจจัยภายนอก เช่นปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ GDP อัตราเงินเฟ้อ มาทำการศึกษาร่วมด้วย

บรรณานุกรม

กฤษฎา เสกตระกูล. (2556). การวิเคราะห์งบการเงินธนาคารพาณิชย์ไทย. ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

กุลภัทร สิริธม. (2549). การวิเคราะห์หลักทรัพย์ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ.(พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ดูมมายเบส.ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การวิเคราะห์หลักทรัพย์

ณัฐพงศ์ แดงศิริ, พนิดา เกิดมงคล, เบญจวรรณ สุเสนา, อนุพร เถาว์แก้ว, อัมพร ถือศีล,

และวิกรานต์ เผือกมงคล. (2563). การบริหารสินเชื่อและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์, วารสารวิชาการวิทยาการจัดการวิจัยและนวัตกรรมปริทัศน์

ปิยพงศ์ พุ่มนิษฐ์ และ อัครนันท์ คิธสม.(2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงิน เฉพาะกิจของรัฐวารสารวิชาการการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ.

พิมพ์การ พงษ์พาณิชย์. (2561). อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์

ในประเทศไทยขนาดใหญ่ พ.ศ. 2556-2560,วารสารวิชาการการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

เพชร ชุมทรัพย์.(2546). วิเคราะห์งบการเงิน:หลักและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ทีพีเอ็นเพรส.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). ผลการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์ปี 2563. ค้นเมื่อ 14 กันยายน

2564 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/News2564/n1064t.pdf>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). ภาพรวมหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนธนาคารพาณิชย์ ค้นเมื่อ

14 กันยายน 2564จาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/Basel3>

ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2564). รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน. ค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2564 จาก

<https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialInstitutions/BLS/Pages/default.aspx>

ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2564). รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยปี 2563 เรียกใช้เมื่อ14 กันยายน 2564 จาก

<https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/AnnualReport/AannualReport2563.pdf>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). อัตราส่วนสำคัญของธนาคารพาณิชย์ไทยเฉลี่ย (Peer Group). ค้นเมื่อ 13

ตุลาคม 2564 จาก https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/DownloadFile.aspx?file=FI_RT_004_S4_TH.PDF

- รุจิรา เสนาภักดิ์.(2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและการกำกับดูแลกิจการต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วศ อุปาทติก.(2554). เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วารุณี ขาววิริยางกูร,สุกัญญา สีแดง, จิตราภรณ์ อุ่นแก้ว, ชัชชา บุ่งไธสง, และวิกรานต์ เผือกมงคล. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพคล่องและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ มหาลัยแม่โจ้
- วิกรานต์ เผือกมงคล.(2564). รูปแบบธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย.วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิรุฬห์ ลำกุล.(2558). การค้นคว้าอิสระมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ กรณีศึกษาธนาคารขนาดใหญ่ 5 อันดับแรกในประเทศไทย
- ศุภนิดา วุฒิสุมบูรณ์พันธ์.(2561). ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานผ่าน CAMELS ANALYSIS กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยช่วงก่อนและหลังวิกฤตการเงินโลกปี 2008.การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อติภัทร พงศ์หวาน. (2561). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์กรณีศึกษาจาก ธนาคารขนาดใหญ่ 5 อันดับแรกในประเทศไทย.การค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์